

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: Rev 2221/2018-11

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

I

R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Aleksandra Peruzovića predsjednika vijeća, Katarine Buljan članice vijeća i sutkinje izvjestiteljice, Viktorije Lovrić članice vijeća, Branka Medančića člana vijeća i Slavka Pavkovića člana vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Potrošač – Hrvatski savez udruga za zaštitu potrošača, OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćnicima M. D. i A.-M. L. B., odvjetnicima u Odvjetničkom društvu D. i p. u Z., protiv 1.tuženika Z. b. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćnicima B. P. i S. P., odvjetnicima u Odvjetničkom društvu P. i P. u Z.; 2.tuženika P. b. Z. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćnicima M. L. i K. Lj., odvjetnicima u Odvjetničkom društvu L. i p. u Z.; 3.tuženika E.&S. b. d.d., OIB: ..., R., zastupanog po punomoćniku D. M., odvjetniku u Odvjetničkom društvu H. & P. d.o.o. u Z., 4.tuženika R. A. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćniku J. G., odvjetniku u Odvjetničkom društvu G.₁ & G.₂ u Z., 5.tuženika A. b. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćnicima L. G., odvjetniku u Odvjetničkom društvu Š. & p. d.o.o., Z., i T. S., odvjetniku u Odvjetničkom društvu T. N. S. d.o.o. u Z., 6. tuženika O. b. H. d.d., OIB: ..., Z., zastupana po punomoćnicima R. Ž. i M. P., odvjetnicima u Odvjetničkom društvu Ž. i p. d.o.o. u Z., 7.tuženika S. b. d.d., OIB: ..., S., zastupanog po punomoćnicima R. Ž. i M. P., odvjetnicima u Odvjetničkom društvu Ž. i p. d.o.o. u Z., i 8.tuženika S. d.d., OIB: ..., Z., zastupanog po punomoćniku R. Ž., odvjetniku u Odvjetničkom društvu Ž. i p. d.o.o. u Z., radi zaštite kolektivnih interesa i prava potrošača, odlučujući o reviziji tužitelja i revizijama tuženika protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-6632/2017-10 od 14. lipnja 2018., kojom je potvrđena presuda Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013., kojom je prihvaćen tužbeni zahtjev u odnosu na prvo-osmotuženike glede nedopuštenosti valutne klauzule u ugovorima o kreditu te prihvaćen zahtjev u odnosu na osmotuženika za utvrđenje nedopuštenosti odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi u ugovorima o kreditu, naloženo prekinuti s opisanim postupanjem i zabranjeno takvo ili slično postupanje ubuduće, u sjednici održanoj 3. rujna 2019.,

presudio i riješio je:

I. Revizija tužitelja odbacuje se kao nedopuštena.

II. Revizija prvo-sedmotuženih protiv drugostupanjske presude u dijelu (toč. 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. izreke) kojim je utvrđeno da su te banke u određeno navedenim razdobljima povrijedile kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjem ugovora o kreditu koristeći u njima nepoštene i ništetne ugovorne odredbe ugovaranjem valute uz koju je vezana glavnica švicarski franak, sve suprotno odredbama čl. 81., čl. 82. i čl. 90. Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 96/03 – dalje: ZZP/03) u razdoblju do 6. kolovoza 2007., a od 7. kolovoza 2007. do 31. prosinca 2008. suprotno odredbama čl. 96. i čl. 97. Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09 i 133/09 – dalje: ZZP), se odbijaju kao neosnovane.

III. Revizija osmotužene protiv drugostupanjske presude u dijelu (toč. 8. izreke) kojom je utvrđeno da je ta banka u određeno navedenom razdoblju povrijedila kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjem ugovora o kreditu koristeći u njima nepoštene i ništetne ugovorne odredbe ugovaranjem valute uz koju je vezana glavnica švicarski franak sve suprotno odredbama čl. 81., čl. 82. i čl. 90. ZZP/03 u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 6. kolovoza 2007., a od 7. kolovoza 2007. do 31. prosinca 2008. suprotno odredbi čl. 96. i čl. 97. ZZP, a koje povrede traju i dalje, kao i povrijedila kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjem ugovora o kreditu koristeći u njima nepoštene i ništetne ugovorne odredbe ugovaranjem redovne kamatne stope koja je tijekom postojanja obveze po tim ugovorima o kreditu promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom osmotužene i njezinim drugim internim aktima, a bez da su prije i u vrijeme sklapanja tih ugovora osmotužena kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači pojedinačno o tome pregovarali i utvrdili parametre koji utječu na odluku o promjenjivoj stopi ugovorne kamate, čime je osmotužena postupila suprotno odredbama čl. 81., čl. 82. i čl. 90. ZZP/03 u razdoblju od 10. rujna 2003. do 6. kolovoza 2007., a od 7. kolovoza 2007. na dalje suprotno odredbama čl. 96. i čl. 97. ZZP, te je naloženo osmotuženoj prekinuti s takvim postupanjem i zabranjeno takvo ili slično postupanje, se odbija kao neosnovana.

IV. Ukida se presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-6632/2017-10 od 14. lipnja 2018. u dijelu kojim je potvrđena prvostupanjska presuda u dijelu koji glasi: "nalaže se prvo-sedmotuženima da prekinu s gore opisanim postupanjem" i prvo-sedmotuženicama zabranjuje takvo ili slično postupanje ubuduće.

V. Dopuna revizije petotužene A. b. d.d. se odbacuje kao nepravodobna.

Obrazloženje

Presudom i rješenjem Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013. presuđeno je:

"1. Utvrđuje se da je prvotužena Z. b. d.d. u razdoblju od 01.04.2005. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora prvotužena Z. b. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na

potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time prvotuzena Z. b. postupala suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.04.2005. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima, ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom prvotuzene Z. b. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora prvotuzena Z. b. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktnu parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku prvotuzene Z. b. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenu na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time prvotuzena Z. b. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82., 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje, protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

2. Utvrđuje se da je drugotuzena P. b. Z. d.d. u razdoblju od 01.11.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja predmetnih ugovora drugotuzena P. b. Z. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time drugotuzena P. b. Z. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.11.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 12/05, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima, ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze u ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom drugotuzene P. b. Z. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora drugotuzena P. b. Z. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktnu parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku drugotuzene P. b. Z. d.d. o

promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time drugotužena P. b. Z. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

3. Utvrđuje se da je trećetužena E. & S. B. d.d. u razdoblju od 01.04.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora trećetužena E. & S. B. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time trećetužena E. & S. B. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.04.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima, ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom trećetužene E. & S. B. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora trećetužena E. & S. B. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktno parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku trećetužene E. & S. B. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time trećetužena E. & S. B. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82., 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje, protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima.;

4. Utvrđuje se da je četvrtotužena R. A. d.d. u razdoblju od 01.01.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora četvrtotužena R. A. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti

informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time četvrtotuzena R. A. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.01.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine, protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze u ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom četvrtotuzene R. A. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora četvrtotuzena R. A. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktno parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku četvrtotuzene R. A. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time četvrtotuzena R. A. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje, protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

5. Utvrđuje se da je petotuzena H. A.-A.-B. d.d. u razdoblju od 01.06.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valutna klauzula uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora petotuzena H. A.-A.-B. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim bitnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time petotuzena H. A.-A.-B. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.06.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom petotuzene H. A.-A.-B. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja

ugovora petotuzena H. A.-A.-B. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktne parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku petotuzene H. A.-A.-B. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time petotuzena H. A.-A.-B. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

6. Utvrđuje se da je šestotuzena O. b. H. d.d. u razdoblju od 01.09.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora šestotuzena O. b. H. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time šestotuzena O. b. H. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.09.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom šestotuzene O. b. H. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora šestotuzena O. b. H. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktne parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku šestotuzene O. b. H. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time šestotuzena O. b. H. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

7. Utvrđuje se da je sedmotuzena S. G.-S. b. d.d. u razdoblju od 01.10.2004. godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u

ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora sedmotužena S. G.-S. b. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time sedmotužena S. G.-S. b. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.10.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom sedmotužene S. G.-S. b. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora sedmotužena S. G.-S. b. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktno parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku sedmotužene S. G.-S. b. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time sedmotužena S. G.-S. b. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

8. Utvrđuje se da je osmotužena S. d.d. u razdoblju od 01.06.2004 godine do 31.12.2008. godine povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja predmetnih ugovora osmotužena S. d.d. kao trgovac nije potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u svezi zaključenja predmetnih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana, pa je time osmotužena S. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 01.06.2004. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine do 31.12.2008. godine protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da je u razdoblju od 10.09.2003. godine do 31.12.2008. godine, a koja povreda traje i nadalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača, korisnika kredita zaključujući ugovore o kreditima, koristeći u istima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkom kreditiranju-ugovorima o kreditima, na način

da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenljiva u skladu s jednostranom odlukom osmotužene S. d.d. i drugim internim aktima banke, a da prije zaključenja i u vrijeme zaključenja ugovora osmotužena S. d.d. kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktne parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku osmotužene S. d.d. o promjeni stope ugovorene kamate, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih strana utemeljenoj na jednostranom povećanju kamatnih stopa, a sve na štetu potrošača, pa je time osmotužena S. d.d. postupila suprotno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 96/03) u razdoblju od 10.09.2003. godine do 06.08.2007. godine i to člancima 81., 82. i 90., a od 07.08.2007. godine pa nadalje protivno odredbama tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača („Narodne novine“ br. 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09, 133/09) i to člancima 96. i 97. Zakona o zaštiti potrošača te suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima;

9. Nalaže se svim tuženicama da prekinu s gore opisanim postupanjem te im se nalaže da u roku od 60 (šezdeset) dana ponude potrošačima izmjenu ugovorne odredbe kojom je određeno da je iznos glavnice kreditne obveze vezan uz valutu švicarski franak, a kamatna stopa promjenljiva, na način da glavnica bude izražena u kunama u iznosu koji je isplaćen u fazi korištenja kredita i uz fiksnu kamatnu stopu, a u postotku koji je bio izrijekom naveden u sklopljenom potrošačkom ugovoru kao važeća stopa redovne kamate na dan sklapanja ugovora, jer će u suprotnom njihovu ponudu zamijeniti ova presuda;

10. Zabranjuje se tuženim bankama takvo ili slično postupanje u buduće.

11. Nalaže se tuženicama da u roku od 8 (osam) dana solidarno isplate tužitelju parnični trošak u iznosu od 441.875,00 kn."

odnosno riješeno:

"1. Odbacuje se dio tužbenog zahtjeva u dijelu kojim se traži da sud tuženim bankama naloži da u roku od 60 (šezdeset) dana ponude potrošačima izmjenu ugovorne odredbe na način da glavnica bude vezana uz valutu EUR-o;

2. Odbacuje se dio tužbenog zahtjeva koji glasi:

"Nalaže se tuženim bankama da u roku od 60 (šezdeset) dana izmijene odredbe koje se odnose na pravo banke da jednostrano mijenjaju kamatnu stopu na način da ista bude ugovorena tako da budu utvrđeni egzaktni parametri i metoda izračuna tih parametara na temelju kojih banka izračunava i mijenja kamatnu stopu, a da svaki prosječni potrošač može izračunavati visinu kamatne stope te njezinu visinu u budućnosti odnosno da visina kamatne stope bude vezana uz varijabilni egzaktno određeni dio čija promjena je transparentno određiva svakome potrošaču plus fiksni dio koji čini bankarsku maržu, pri čemu formula za izračun kamatne stope ne smije biti nepovoljnija od sličnih kamatnih stopa u novougovorenim kreditima iste vrste.""

Presudom i rješenjem Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske u Zagrebu Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. presuđeno je:

"I. 1. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 1., 2., 3., 4., 5., 6., i 7. izreke i sudi:

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja POTROŠAČ - HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA za utvrđenje da su prvotuzenik Z. B. d.d. u razdoblju od 1. travnja 2005. do 31. prosinca 2008., drugotuzenik P. B. Z. d.d. u razdoblju od 1. studenog 2004. do 31. prosinca 2008., trećetuzenik E. & S. B. d.d. u razdoblju od 1. travnja 2004. do 31. prosinca 2008., četvrtotuzenik R. A. d.d. u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008., petotuzenik H. A.-A.-B. d.d. u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008., šestotuzenik O. B. H. d.d. u razdoblju od 1. rujna 2004. do 31. prosinca 2008. i sedmotuzenik S. G.-S. B. d.d. u razdoblju od 1. listopada 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo.

2. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 8., dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke koji se odnosi na osmotuzenika S. d.d. i sudi:

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja POTROŠAČ - HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA

- za utvrđenje da je osmotuzenik S. d.d. u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo,

- za utvrđenje da je osmotuzenik S. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita tako što je u potrošačkim ugovorima o kreditima koristio nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom osmotuzenika S. d.d., o kojoj odredbi se nije pojedinačno pregovaralo, te

- da sud naloži osmotuzeniku S. d.d. prekinuti s opisanim postupanjem i da mu zabrani takvo ili slično postupanje ubuduće.

II. Djelomično se odbijaju žalbe prvotuzenika Z. B. d.d., drugotuzenika P. B. Z. d.d., trećetuzenika E. & S. B. d.d., četvrtotuzenika R. A. d.d., petotuzenika H. A.-A.-B. d.d., šestotuzenika O. B. H. d.d. i sedmotuzenika S. G.-S. B. d.d. kao neosnovane i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 1. , 2., 3., 4., 5., 6. i 7. izreke kojim se utvrđuje da su prvotuzenik Z. B. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., drugotuzenik P. B. Z. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., trećetuzenik E. & S. B. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., četvrtotuzenik R. A. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., petotuzenik H. A.-A.-B. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., šestotuzenik O. B. H. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008. i sedmotuzenik S. G.-S. B. d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., a koje

povrede traju i nadalje, povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita tako što u potrošačkim ugovorima o kreditima koriste nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom banke, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, a koja je ništetna.

III. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke i sudi:

Odbija se tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži da se prvotuzniku Z. B. d.d., drugotuzniku P. B. Z. d.d., trećetuzniku E. & S. B. d.d., četvrtotuzniku R. A. d.d., petotuzniku H. A.-A.-B. d.d., šestotuzniku O. B. H. d.d. i sedmotuzniku S. G.-S. B. d.d. naloži u potrošačkim ugovorima o kreditu prekinuti s korištenjem odredaba kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak i da im zabrani takvo ili slično postupanje ubuduće, kao neosnovan.

IV. Djelomično se odbijaju žalbe prvotuznika Z. B. d.d., drugotuznika P. B. Z. d.d., trećetuznika E. & S. B. d.d., četvrtotuznika R. A. d.d., petotuznika H. A.-A.-B. d.d., šestotuznika O. B. H. d.d. i sedmotuznika S. G.-S. B. d.d. i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke kojom se u potrošačkim ugovorima o kreditima prvotuzniku Z. B. d.d., drugotuzniku P. B. Z. d.d., trećetuzniku E. & S. B. d.d., četvrtotuzniku R. A. d.d., petotuzniku H. A.-A.-B. d.d., šestotuzniku O. B. H. d.d. i sedmotuzniku S. G.-S. B. d.d. nalaže prekinuti s korištenjem odredaba kojima je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s njihovim jednostranim odlukama, o kojima se nije pojedinačno pregovaralo, i kojima im se zabranjuje takvo ili slično postupanje ubuduće.

V. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 11. izreke i sudi:

1. Tužitelj POTROŠAČ - HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA, prvotuznik Z. B. d.d., drugotuznik P. B. Z. d.d., trećetuznika E. & S. B. d.d., četvrtotuznik R. A. d.d., petotuznik H. A.-A.-B. d.d., šestotuznik O. B. H. d.d. i sedmotuznik S. G.-S. B. d.d. snose sami svoje parnične troškove.

2. Nalaže se tužitelju POTROŠAČ-HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA naknaditi osmotuzniku S. d.d. parnične troškove u iznosu od 5.000,00 kn (pettisuća kuna), u roku od osam dana.

3. Odbija se zahtjev osmotuznika S. d.d. za naknadu parničnog troška za odgovor na tužbu."

r i j e š e n o j e:

"Ukida se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 9. izreke u dijelu koji glasi: „Nalaže se tuženicima da u roku od 60 (šezdeset) dana ponude potrošačima izmjenu ugovorne odredbe kojom je određeno da je iznos glavnice

kreditne obveze vezan uz valutu švicarski franak, a kamatna stopa promjenljiva, na način da glavnica bude izražena u kunama u iznosu koji je isplaćen u fazi korištenja kredita i uz fiksnu kamatnu stopu, a u postotku koji je bio izrijekom naveden u sklopljenom potrošačkom ugovoru kao važeća stopa redovne kamate na dan sklapanja ugovora, jer će u suprotnom njihovu ponudu zamijeniti ova presuda.""

Protiv odluke Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. tužitelj i prvo-sedmotužene su izjavile revizije koje je Vrhovni sud Republike Hrvatske presudom i rješenjem broj Revt-249/14-2 od 9. travnja 2015. odbio, te je ujedno odredio da svaka stranka snosi svoje parnične troškove, a odbio zahtjev osmotužene za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III-2521/2015, U-III-2536/2015, U-III-2547/2015, U-III-2565/2015, U-III-2603/2015, U-III-2604/2015, U-III-2605/2015 od 13. prosinca 2016. Ustavni sud Republike Hrvatske je djelomično usvojio ustavnu tužbu tužitelja te je ukinuo odluku Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015. u dijelu kojim je odbijena revizija tužitelja protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014., a kojom je preinačenjem prvostupanjske presude odbijen zahtjev tužitelja upravljen na utvrđenje da su tuženici "povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo" (toč. I.1. izreke drugostupanjske presude), te u dijelu kojim je odbijena revizija tužitelja protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na 8.tuženika S. d.d. (toč. I.2. izreke drugostupanjske odluke) i u tom dijelu predmet vraćen Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na ponovni postupak. U preostalom dijelu odbijene su ustavne tužbe podnositelja.

Donoseći ovakvu odluku Ustavni sud Republike Hrvatske je ocijenio da je osporenom odlukom Vrhovnog suda Republike Hrvatske u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužitelja vezano za pitanje "povrede kolektivnih interesa i prava potrošača korisnika kredita korištenjem u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica", te je odbijen zahtjev tužitelja u odnosu na 8.tuženika S. d.d. i glede ugovorene promjenjive kamatne stope na kredite, je povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno čl. 29. st. 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 56/90, 135/97, 113/00, 28/02, 76/10 i 5/14) i čl. 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine", Međunarodni ugovori, broj 18/97, 6/99 – pročišćeni tekst, 8/99, 14/02 i 1/06) u smislu prava na obrazloženu sudsku odluku, ocjenjujući nedostatnim razloge kojima je sud obrazložio jasnoću i razumljivost odredbi iz ugovora o kreditu sa valutnom klauzulom uz korištenje švicarskog franka, odnosno jasnoću i razumljivost, te poštenost ugovornih odredbi, a koje su se odnosile na ugovorenu kamatnu stopu u ugovorima o kreditu sa valutnom klauzulom sklopljenih sa 8.tuženikom S. d.d., baš kao što je ocijenio neobrazloženim razlog zbog kojeg Vrhovni sud Republike Hrvatske nije prihvatio prijedlog tužitelja za upućivanje zahtjeva za pokretanje postupka za prethodno odlučivanje sudu Europske unije, a vezano za tumačenje odredbe čl. 4. st. 2. Direktive 93/13/EEZ, odnosno razloge zašto je ocijenio da odluka tog suda donesena u predmetu C-26/13 nije relevantna za odluku u ovoj pravnoj stvari.

Polazeći od odredbe čl. 76. st. 2. u vezi s odredbom čl. 77. st. 1. i 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu ("Narodne novine", broj 99/99, 29/02 i 49/02) i pravnog stajališta Ustavnog suda Republike Hrvatske izraženog u navedenoj odluci, ponovno odlučujući o reviziji tužitelja protiv dijela presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. (toč. I.1. i 2. izreke te presude) kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja za utvrđenje da su prvo-sedmotužene "povrijedile kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditu nepoštene ugovorne odredbe kojima je ugovorena valutna klauzula uz koju je vezana glavnica CHF, a o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo", te protiv dijela te presude (toč. I.2. izreke) kojom je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na osmotužene S. d.d., Vrhovni sud Republike Hrvatske je rješenjem Revt-575/16-5 od 3. listopada 2017. ukinuo presudu Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. u toč. I.1. i 2. izreke i u tom dijelu predmet vratio tom sudu na ponovno suđenje uz jasno navedena sporna i za odluku u ovom kolektivnom sporu odlučna pitanja, sve u skladu s pravnim shvaćanjem Ustavnog suda Republike Hrvatske izraženog u njegovoj ukidnoj odluci donesenoj u ovom sporu i baš:

- jesu li tužene banke kao financijske ustanove znale, odnosno po redovnom tijeku stvari mogle odnosno morale znati kakav će ubuduće, u ugovorenom razdoblju trajanja tih kredita biti smjer kretanja tečaja švicarskog franka i ostalih valuta uz koje su ugovoreni krediti uz primjenu valutne klauzule?; jesu li postojale naznake na globalnom, svjetskom planu a koje su upućivale na postojanje okolnosti koje će izgledno i izvjesno utjecati na tečaj tih valuta prema kuni u budućem razdoblju?; te

- ako su takve okolnosti postojale i banke za njih znale odnosno morale znati, a takve informacije uskratile klijentima pri sklapanju ugovora o kreditima sa valutnom klauzulom u švicarskom franku, onda bi takvo postupanje moglo utjecati na ocjenu o jasnoći i razumljivosti ugovornih odredbi ugovora o kreditu sa valutnom klauzulom u švicarskom franku, a o kojima se nije pojedinačno pregovaralo, a tim u vezi i njihovom podlijevanju ocjeni (ne)poštenosti,

a to sve jer ta pitanja do tada u postupku nisu bila raspravljana. Naime kako je Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u svojoj prethodnoj odluci broj Pž-7129/13 od 13. lipnja 2014. smatrao da su ugovorne odredbe a koje su se odnosile na ugovorenu valutnu klauzulu u švicarskim francima bile jasne, lako razumljive i uočljive, to je ocijenio da u smislu odredbe čl. 84. ZZZP/03 odnosno čl. 99. ZZZP/07 ne podliježu testu poštenosti, slijedom čega je ocijenio da takvim ugovornim odredbama nisu povrijeđeni kolektivni interesi potrošača. Upravo zato je ovaj sud, a polazeći od pravnog shvaćanja Ustavnog suda Republike Hrvatske u svom ukidnom rješenju broj Revt 575/16-5 od 3. listopada 2017. i ukazao drugostupanjskom sudu na sporna, a do tada neraspravljena pitanja, bez kojih nije moguće ocijeniti jesu li ugovorne odredbe o valutnoj klauzuli u švicarskim francima u predmetnim ugovorima bile jasne, lako uočljive i doista razumljive, o čemu pak ovisi jeli podliježu testu poštenosti ili ne, sve u smislu čl. 84. ZZZP/03 odnosno čl. 99. ZZZP/07.

Povodom ovog ukidnog rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt-575/16-5 od 3. listopada 2017., Visoki trgovački sud Republike Hrvatske je donio novu presudu broj Pž-6632/2017-10 od 14. lipnja 2018., a kojom je odbio žalbu tuženih banaka te potvrdio presudu Trgovačkog suda u Zagrebu broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013.:

- u dijelu toč. 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. izreke, a kojom je utvrđeno da su prvo-sedmotužene banke u određeno navedenim razdobljima i baš: prvotužena Z. b. d.d. od 1. travnja 2005. do 31. prosinca 2008.; drugotužena P. b. Z. od 1. studenoga 2004. do 31. prosinca 2008.; trećetužena E.&S. b. d.d. od 1. travnja 2004. do 31. prosinca 2008.; četvrtotužena R. A. d.d. od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008.; petotužena A. b. d.d. (ranije H. A.-A.-B.) od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008.; šestotužena O. b. H. d.d. od 1. rujna 2004. do 31. prosinca 2008.; sedmotužena S. b. d.d. (ranije S. G.-S. b.) od 1. listopada 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjem ugovora o kreditima koristeći u njima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe tako da je u ugovorima o potrošačkom kreditiranju – ugovorima o kreditu ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije sklapanja i u vrijeme sklapanja tih ugovora nisu kao trgovci potrošače u cijelosti informirali o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u vezi sklapanja tih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka, čime da prvo-sedmotužene banke su postupile suprotno odredbama čl. 81., čl. 82. i čl. 90. tada važećeg Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 96/03 – dalje: ZZP/03) u razdoblju do 6. kolovoza 2007., a od 7. kolovoza 2007. do 31. prosinca 2008. suprotno odredbama čl. 96. i čl. 97. Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 79/07, 125/07, 75/09, 79/09, 89/09 i 133/09 – dalje: ZZP),

- u toč. 8. izreke kojom je utvrđeno da je osmotužena S. d.d. (ranije V. d.d.) u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedila kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjući ugovore o kreditu koristeći u njima nepoštene i ništetne ugovorne odredbe sklapanjem ugovora o potrošačkom kreditiranju – ugovora o kreditu tako da je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a da prije sklapanja i u vrijeme sklapanja tih ugovora nije kao trgovac potrošače u cijelosti informirala o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke utemeljene na potpunoj obavijesti, a tijekom pregovora i u vrijeme sklapanja tih ugovora o kreditu, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka, čime je osmotužena S. d.d. postupila suprotno odredbi čl. 81., čl. 82. i čl. 90. ZZP/03 u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 6. kolovoza 2007., a od 7. kolovoza 2007. do 31. prosinca 2008. suprotno odredbi čl. 96. i čl. 97. ZZP, tj. suprotno odredbama Zakona o obveznim odnosima, te da u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., a koje povrede traju i dalje, povrijedila kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjući ugovore o kreditu koristeći u njima nepoštene i ništetne ugovorne odredbe tako da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom osmotužene S. d.d. i drugim internim aktima te banke, a da prije sklapanja i u vrijeme sklapanja ugovora o kreditima ta banka kao trgovac i korisnici kreditnih usluga kao potrošači nisu pojedinačno pregovarali i ugovorom utvrdili egzaktno parametre i metode izračuna tih parametara koji utječu na odluke osmotužene S. d.d. o promjeni stope ugovorne kamatne, a što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka utemeljeno na jednostranom povećanju kamatne stope, sve na štetu potrošača, čime je osmotužena postupila suprotno odredbama tada važećeg čl. 81., čl. 82. i čl. 90. tada važećeg ZZP/03 u razdoblju od 10. rujna 2003. do 6. kolovoza 2007., a od 7. kolovoza 2007. nadalje suprotno odredbama čl. 96. i čl. 97. tada važećeg ZZP, te suprotno odredbama ZOO,

- u toč. 9. izreke u dijelu kojim je "naloženo svim tuženicama da prekinu s gore opisanim postupanjem",

- u toč. 10. izreke, a kojom je zabranjeno svim tuženim bankama takvo ili slično postupanje ubuduće,

dok je preinačio prvostupanjsku presudu u toč. 11. izreke, a kojom je bilo naloženo tuženim bankama solidarno isplatiti tužitelju iznos 441.875,00 kn na ime parničnih troškova, tako što je odlučio da svaka stranka snosi svoje troškove.

Protiv odluke o parničnim troškovima sadržane u toj presudi, tužitelj je podnio reviziju pozivom na odredbu čl. 382. u vezi s odredbom čl. 400. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 25/13 i 89/14 – dalje: ZPP) navodeći određena pravna pitanja zbog kojih ju je podnio, smatrajući da o rješenju istih ovisi odluka u ovoj pravnoj stvari, a koja i da su važna za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, predloživši u tom dijelu preinačenje pobijane presude dosuđenjem tužitelju zatraženih parničnih troškova.

Protiv presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske u dijelu kojim je odbijena njihova žalba i potvrđena prvostupanjska presuda reviziju su podnijeli:

- prvotužena Z. b. d.d. podnijevši reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a pobijajući je iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, odnosno reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP-a određeno navodeći pravna pitanja zbog kojih ju je podnijela, a bez navođenja razloga njihove važnosti za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, predloživši ukidanje pobijane drugostupanjske presude u dijelu kojim je u odnosu na prvotuženu banku utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese potrošača sklapanjem ugovora o kreditu uz korištenje ništetne i nepoštene ugovorne odredbe kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica i vraćanje predmeta tom sudu na ponovno suđenje;

- drugotužena P. b. Z. d.d. podnijevši reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a pobijajući je iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, odnosno reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP-a određeno navodeći pravna pitanja zbog kojih ju je podnijela uz određeno navođenje razloga njihove važnosti za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, predloživši preinačenje pobijane presude odbijanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na drugotuženu banku u dijelu kojim je utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese i prava potrošača sklapanjem ugovora o kreditu uz korištenje nepoštene i ništetne ugovorne odredbe kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica te ukidanje drugostupanjske presude u dijelu kojim je naloženo drugotuženoj banci prekinuti s gore opisanim postupanjem i zabranjeno takvo i slično postupanje jer da je o tom zahtjevu tužitelja već pravomoćno presuđeno, odnosno ukidanje obih nižestupanjskih presuda u tom dijelu i predmet je vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje;

- trećetužena E.&S. b. d.d. podnijevši reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a pobijajući je iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, odnosno reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP-a

određeno navodeći pravna pitanja zbog kojih ju je podnijela predloživši preinačenje pobijane presude odbijanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na trećetuženu banku podredno u dijelu kojim je u odnosu na trećetuženu banku utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese potrošača sklapanjem ugovora o kreditu uz korištenje ništetne i nepoštene ugovorne odredbe kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica, te u dijelu kojim je naloženo toj tuženoj banci prekinuti s gore opisanim postupanjem i zabranjeno joj takvo ili slično postupanje, ukidanje nižestupanjskih presuda i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje;

- četvrtotužena R. A. d.d. podnijevši reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a pobijajući je iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, odnosno reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP-a određeno navodeći pravna pitanja zbog kojih ju je podnijela i razloge njihove važnosti za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njenoj primjeni predloživši njezino preinačenje u dijelu kojim je u odnosu na četvrtotuženu banku utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese i prava potrošača sklapanjem ugovora o kreditu uz korištenje nepoštene i ništetne ugovorne odredbe kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica odbijanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na četvrtotuženu podredno u tom dijelu ukidanje obih nižestupanjskih presuda i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje;

- petotužena A. b. d.d. podnijevši reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a pobijajući je iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, predloživši preinačenje pobijane presude u dijelu kojim je u odnosu na petotuženu banku utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese potrošača sklapanjem ugovora o kreditu uz korištenje nepoštene i ništetne ugovorne odredbe kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica odbijanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na petotuženu, podredno ukidanje obih nižestupanjskih presuda i u tom dijelu vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Podneskom od 20. ožujka 2019. petotužena A. b. d.d. je podnijela i dopunu te revizije.;

- šestotužena O. b. d.d. podnijevši reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a, a iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, odnosno reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP-a određeno navodeći pravna pitanja zbog kojih ju je podnijela predloživši preinačenje pobijane presude odbijanjem tužbenog zahtjeva u dijelu kojim je u odnosu na tu tuženu banku utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese i prava potrošača sklapanjem ugovora o kreditu uz korištenje ništetne i nepoštene ugovorne odredbe kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica, te u dijelu kojim je naloženo tuženoj banci prekinuti s gore opisanim postupanjem i zabranjeno takvo i slično postupanje, podredno u tom dijelu ukidanje obih nižestupanjskih presuda i vraćanje predmeta prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje;

- sedmotužena S. b. d.d. podnijevši reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a, a iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, podredno reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP-a određeno navodeći pravna pitanja zbog kojih ju je podnijela uz navođenje razloga njihove važnosti za

osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, predloživši preinačenje pobijane presude odbijanjem tužbenog zahtjeva u dijelu kojim je u odnosu na sedmotuženu banku utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese i prava potrošača sklapanjem ugovora o kreditu uz korištenje nepoštene i ništetne ugovorne odredbe kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica, te u dijelu kojim je naloženo tuženoj banci prekinuti s gore opisanim postupanjem i zabranjeno tuženoj takvo ili slično postupanje ubuduće, podredno ukidanje obih nižestupanjskih presuda u dijelu koji se odnosi na sedmotuženu i u tom dijelu predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje pred drugim sucem;

- osmotužena S. d.d. podnijevši reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a, a iz razloga bitne povrede odredaba parničnog postupka te pogrešne primjene materijalnog prava, podredno reviziju pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP-a određeno navodeći pravna pitanja zbog kojih ju je podnijela uz određeno navođenje razloga njihove važnosti za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, predloživši preinačenje pobijane presude odbijanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na osmotuženu banku u dijelu koji se odnosi na osmotuženu banku, a kojim je utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese i prava potrošača sklapanjem ugovora o kreditu uz korištenje nepoštene i ništetne ugovorne odredbe kojom je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica te u dijelu kojim je naloženo tuženoj banci prekinuti s gore opisanim postupanjem i zabranjeno toj banci takvo ili slično postupanje ubuduće, podredno ukidanje obih nižestupanjskih presuda u tom dijelu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Šesto, sedmo i osmotužene banke su odgovorile na reviziju tužitelja predloživši njezino odbacivanje kao nedopuštene.

Revizija tužitelja je nedopuštena.

Revizije prvo-osmotuženih banaka su dopuštene, dok je dopuna revizije petotuzene banke nepravodobna.

Revizije prvo-sedmotuženih banaka su djelomično osnovane, a djelomično neosnovane, a revizija osmotužene banke je neosnovana.

Tužitelj je reviziju podnesenu pozivom na odredbu čl. 382. st. 2. ZPP-a izjavio protiv odluke o parničnim troškovima sadržane u toč. II. izreke pobijane presude.

Prema odredbi čl. 400. st. 1. ZPP-a stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja drugostupanjskog suda kojim je postupak pravomoćno završen, u sporovima u kojima bi revizija bila dopuštena protiv drugostupanjske presude (čl. 382. ZPP-a).

Smislenim tumačenjem navedene odredbe zaključiti je da se revizijom mogu pobijati samo ona rješenja drugostupanjskog suda koja imaju značaj odluke o predmetu spora, a kojim se postupak o zahtjevu stranke sadržanim u tužbi dovršava.

Rješenje drugostupanjskog suda o troškovima parničnog postupka po svojoj pravnoj naravi nema značaj rješenja iz čl. 400. st. 1. ZPP-a, a protiv kojeg je dopuštena revizija, jer

нити се захтјевом за накнаду парничних троškova sadržanom u tužbi, parnični postupak pokreće, niti se donošenjem rješenja o parničnim troškovima, postupak iniciran tužbom završava.

To što je odluka o parničnim troškovima (sadržajno rješenje – čl. 129. st. 5. ZPP-a) sadržano u presudi, ne daje joj značaj rješenja iz čl. 400. st. 1. ZPP-a u smislu da se njome pravomoćno završava postupak. Parnični troškovi su izdaci učinjeni u tijeku ili u povodu postupka iniciranog tužbom i u njoj istaknutom zahtjevu (čl. 151. st. 1. ZPP-a) o kojem odlučuje sud odlukom (presudom ili rješenjem), kojom se završava postupak pred tim sudom (čl. 164. st. 1. i 2. ZPP-a), a bez da time rješenje o parničnim troškovima sadržano u takvoj odluci stječe svojstvo rješenja iz čl. 400. st. 1. ZPP-a.

U tom pravcu s ustavnopravnog aspekta ocjenu pravne naravi rješenja o troškovima postupka je dao Ustavni sud Republike Hrvatske u rješenju U-III-4937/13 od 11. studenoga 2013. uz ostalo navodeći: "... samo ona odluka kojom je nadležni sud meritorno odlučio o biti stvari, odnosno o pravu ili obvezi o sumnji li optužbi kažnjivog djela podnositelja, jest pojedinačni akt u smislu čl. 62. st. 1. Ustavnog zakona u povodu kojeg je Ustavni sud Republike Hrvatske u postupku pokrenutom ustavnom tužbom nadležan štiti ljudska prava i temeljne slobode podnositelja, zajamčena Ustavom Republike Hrvatske. U ustavnosudskom postupku ocijenjeno je da osporavana odluka u dijelu koji podnositelj pobija ustavnom tužbom, a kojom je odlučeno o trošku ovršnog postupka ne predstavlja pojedinačni akt u smislu čl. 62. st. 1. Ustavnog zakona protiv kojeg bi Ustavni sud bio nadležan pružiti ustavnosudsku zaštitu."

Prema stanju ovog spisa, postupak je u njemu pravomoćno dovršen presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-6632/2017-10 od 14. lipnja 2018. kojom je odlučeno o zahtjevu tužitelja upravljenom za pružanje zaštite kolektivnih interesa i prava potrošača, te je ujedno odlučeno o parničnim troškovima, time da je tužitelj izjavio reviziju samo protiv odluke o parničnim troškovima.

Polazeći od prethodno navedenog, ocijeniti je da u ovom slučaju nema pretpostavki iz odredbe čl. 400. st. 1. ZPP-a za dopuštenost revizije pa ni one iz čl. 382. st. 2. ZPP-a, a kod činjenice da je ista podnesena protiv odluke o parničnim troškovima sadržane u presudi, a koje rješenje ne spada u rješenje o kojem govori odredba čl. 400. st. 1. ZPP-a.

Takva ocjena utemeljena je na pravnom shvaćanju zauzetom na sjednici Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 16. studenoga 2015., a prema kojem: "pravomoćno rješenje o troškovima parničnog postupka nije rješenje protiv kojeg bi bila dopuštena revizija".

Stoga je odlučeno kao u toč. I. izreke.

Predmet spora u ovom revizijskom stupnju postupka je zahtjev tužitelja upravljeno:

- prema prvo-osmotuženim bankama na utvrđenje da su one povrijedile kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjem ugovora o kreditima koristeći ništetno i nepošteno ugovorne odredbe u ugovorima o potrošačkim kreditima – ugovorima o kreditu, time što je ugovorena valuta uz koju je bila vezana glavnica švicarski franak, jer da prije i u

vrijeme sklapanja ugovora banke kao trgovci nisu u potpunosti informirali potrošače o svim bitnim parametrima za donošenje valjane odluke, s posljedicom nastanka neravnoteže u pravima i obvezama ugovornih stranaka na štetu potrošača; odnosno

- prema osmotuženoj S. d.d. banci da je povrijedila kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjem ugovora o kreditima ugovaranjem redovne kamatne stope koja je tijekom postojanja obveza iz ugovora o kreditu promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom te banke, a da prije i u vrijeme sklapanja ugovora osmotužena banka kao trgovac sa korisnicima kredita kao potrošačima nije pojedinačno pregovarala, te utvrdila egzaktno parametre i metode izračuna tih banaka, s posljedicom nastanka neravnoteže u pravima i obvezama ugovornih stranaka na štetu potrošača, te

- prekinuti s takvim postupanjem i zabranjeno takvo ili slično postupanje ubuduće,

a vrijednost predmeta kojih sporova u odnosu na svaku od prvo-osmotuženih banaka ne prelazi iznos 500.000,00 kn, propisano odredbom čl. 497.a ZPP-a kao vrijednosni minimum za dopuštenost revizije iz čl. 382. st. 1. toč. 1. ZPP-a.

Prema odredbi čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako je drugostupanjska presuda donesena prema odredbama čl. 373.a i čl. 373.b ZPP-a.

Odredbom čl. 373.a st. 1. ZPP-a propisano je da će drugostupanjski sud presudom odbiti žalbu i potvrditi prvostupanjsku presudu odnosno presudom će preinačiti prvostupanjsku presudu ako prema stanju spisa nađe: 1. da bitne činjenice među strankama nisu sporne ili, 2. da ih je moguće utvrditi i na temelju isprava i izvedenih dokaza koji se nalaze u spisu neovisno o tome je li prvostupanjski sud prigodom donošenja svoje odluke uzeo u obzir i te isprave, odnosno izvedene dokaze.

Prema odredbi stavka 2. tog članka prigodom donošenja odluke iz stavka 1. tog članka drugostupanjski sud je ovlašten uzeti u obzir i činjenice o postojanju kojih je prvostupanjski sud izveo nepravilan zaključak na temelju drugih činjenica koje je po njegovoj ocjeni pravilno utvrdio.

Prema odredbi stavka 3. tog članka u slučaju u kojem su ispunjeni uvjeti za donošenje presude iz stavka 1. tog članka, drugostupanjski sud može je donijeti i ako nađe da postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a.

Protiv pobijane drugostupanjske presude sve tužene banke podnijele su revizije pozivom na odredbu čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a smatrajući da je pobijana presuda faktično donesena na temelju odredbe čl. 373.a ZPP-a (jer da je drugostupanjski sud činjenice koje je smatrao bitnim za odluku u sporu, a nije ih utvrdio prvostupanjski sud, utvrdio na temelju isprava i izvedenih dokaza koji se nalaze u spisu), a ne na temelju odredbe čl. 368. st. 1. ZPP-a na koju se pozvao taj sud.

Takav postupak drugostupanjskog suda pojedini revidenti ocjenjuju nastojanjem tog suda da se tuženim bankama oteža pristup Vrhovnom sudu Republike Hrvatske putem instituta tzv. redovne revizije.

Ne ulazeći u to zašto se drugostupanjski sud kod donošenja pobijane presude pozvao na odredbu čl. 368. st. 1. ZPP-a umjesto na odredbu čl. 373.a ZPP-a, ovaj sud ocjenjuje da je pobijana presuda doista donesena uz primjenu odredbe čl. 373.a ZPP-a.

Naime, u rješenju Revt 575/16-5 od 3. listopada 2017., a kojim je ukinuta presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. u odnosu na i dalje sporan dio zahtjeva tužitelja te je predmet u tom dijelu vraćen Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske na ponovno odlučivanje, Vrhovni sud Republike Hrvatske je u tom rješenju jasno i određeno ukazao na sporna pitanja bez odgovora na koja nije moguće ocijeniti je li sporne ugovorne odredbe iz ugovora o kreditu podliježu testu poštenosti ili ne a time i osnovanost tog zahtjeva tužitelja, a odnose se na postupanje tuženih banaka u postupku pregovaranja te sklapanja ugovora o kreditima sa korisnicima kredita, sve u pravcu davanja relevantnih informacija vezano za ugovorne odredbe u tim ugovorima, a kojima je iznos kredita vezan uz valutu švicarski franak i baš jesu li banke imale saznanja tj. morale imati saznanja da u skoroj budućnosti izgledno predstoji deprecijacija kune u odnosu na švicarski franak, a što će imati negativne posljedice na kreditne obveze korisnika kredita prema bankama, a o tome banke propustile informirati klijente, odnosno jesu li ih unatoč tome poticali na sklapanje tih ugovora; ako su banke propustile informirati klijente jesu li to učinile u dobroj vjeri; je li se sklapanjem takvih ugovora o kreditu stvorila znatna neravnoteža između prava i obveza ugovornih stranaka na štetu potrošača; sve vodeći računa o vremenu u kojem su sklapani takvi ugovori o kreditu, kao i za vrijeme trajanja tih ugovora nastalih promjena u tečaju kune prema švicarskom franku; vodeći računa i o postupanju korisnika kredita i njihovih objektivnih mogućnosti spoznati značaj takvih ugovorom preuzetih obveza; tj. u odnosu na dio zahtjeva tužitelja koji se odnosi na postupanje osmotužene S. d.d. na povredu kolektivnih interesa i prava potrošača kao korisnika kredita sklapanjem ugovora o kreditu korištenjem u njima ništetne i nepoštene ugovorne odredbe o ugovaranju redovne kamatne stope koja je tijekom postojanja obveze po ugovoru o kreditu ugovorena promjenjivom u skladu s donesenom odlukom osmotužene, uz naputak Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske potrebe razjašnjenja postupanja banke u smislu predočavanja klijentima relevantnih podataka, a radi mogućnosti objektivnog sagledavanja kretanja ugovorene kamatne stope u budućem razdoblju trajanja ugovorenog kredita.

Povodom tog ukidnog rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske, drugostupanjski sud je ponovno odlučujući o žalbama tuženih banaka protiv prvostupanjske presude u dijelu kojim je prihvaćen tužbeni zahtjev tužitelja vezano za povredu kolektivnih interesa i prava potrošača korisnika kredita vezivanjem glavnice iz ugovora o kreditu za valutu švicarski franak, potvrdio prvostupanjsku presudu utvrdivši na temelju isprava i izvedenih dokaza koji se nalaze u spisu, suprotno utvrđenju prvostupanjskog suda, da su takve ugovorne odredbe iz ugovora o kreditu svih tuženih banaka bile lako uočljive i jasne, a prihvaćajući ocjenu prvostupanjskog suda da nisu bile razumljive, te da su stvorile znatnu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka na štetu potrošača, zbog čega ih je ocijenio nepoštenim te ništetnim.

Pritom, a polazeći od pravnog shvaćanja Ustavnog suda Republike Hrvatske izraženog u odluci od 13. prosinca 2016. i ukidnom rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 575/16-5 od 3. listopada 2017. o potrebi cjelovite ocjene postupanja tuženih banaka glede pružanja odgovarajućih informacija potrošačima prije i prilikom sklapanja ugovora o

kreditima, drugostupanjski sud na temelju podataka iz spisa je utvrdio da tužene banke u fazi pregovaranja i općenitog komuniciranja s potrošačima (a koje razdoblje ocjenjuje relevantnim za zaštitu kolektivnih prava i interesa potrošača) su propustile dati im sve potrebne informacije, a na temelju kojih bi prosječno informirani potrošač mogao razumjeti značaj i posljedice ugovaranja valutne klauzule u švicarskim francima u ugovorima o kreditu i sve rizike koji takve ugovorne odredbe nose, a da je "priroda i specifičnost valute švicarski franak poznata bankama", odnosno da je osmotužena banka propustila korisnike kredite informirati o svim parametrima relevantnim za sagledavanje značaja ugovorene promjenjive kamatne stope po jednostranoj odluci banke.

Kako činjenice bitne za ovaj spor (a odnose se kako na postupanje banaka prema potrošačima vezano za informiranje i o značaju ugovaranja valutne klauzule u švicarskim francima u ugovorima o kreditu tako i promjenjivoj kamatnoj stopi po jednostranoj odluci osmotužene banke) na koje je ukazano u ukidnom rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, u postupku pred prvostupanjskim sudom nisu bile utvrđene jer do tada i nisu bila problematizirana na način kako je to učinio Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj ukidnoj odluci, to je očito da je drugostupanjski sud ovu, revizijom pobijanu presudu donio primjenom odredbe čl. 373.a ZPP-a smatrajući da je bitne činjenice moguće utvrditi na temelju isprava i izvedenih dokaza, a to pak znači na temelju odredbe čl. 373.a ZPP-a, a ne na temelju odredbe čl. 368. st. 1. ZPP-a, na koju se taj sud pozvao. Dakle, kako je pobijana presuda sadržajno donesena na temelju odredbe čl. 373.a ZPP-a, a ne na temelju odredbe čl. 368. st. 1. ZPP-a, premda se drugostupanjski sud na tu odredbu pozvao u svojoj odluci, to je protiv iste, dopuštena revizija u smislu odredbe čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a, slijedom čega, a na temelju odredbe čl. 392.a st. 1. ZPP-a je u povodu revizija prvo-osmotuženih banaka podnesenih na temelju odredbe čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a ovaj sud ispitaio pobijanu presudu u dijelu kojim se ona pobija revizijama prvo-osmotuženih banaka i u granicama razloga određeno navedenih u tim revizijama, o čemu će u nastavku obrazloženja biti riječi.

Petotužena A. b. d.d. je osim pravovremeno podnesene revizije na temelju odredbe čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a i revizije na temelju odredbe čl. 382. st. 2. ZPP-a (podnesene 20. kolovoza 2018.), podneskom od 20. ožujka 2019. podnijela dopunu revizije koju je podnijela još 20. kolovoza 2018. na temelju odredbe čl. 382. st. 1. toč. 3. ZPP-a.

Prema odredbi čl. 382. st. 4. ZPP-a revizija se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave drugostupanjske presude.

Kako je drugostupanjska presuda dostavljena petotuženoj banci 20. srpnja 2018., a dopuna revizije petotužene banke izjavljena 20. ožujka 2019., očito je da je podnesena izvan zakonskog roka od 30 dana, zbog čega je istu kao nedopuštenu trebalo odbaciti, sve na temelju odredbe čl. 392. st. 1. ZPP-a.

Drugostupanjski sud je u pobijanoj presudi uz ostalo ocijenio neosnovanim prigovor nedostatka legitimacije tužitelja za vođenje ovog spora izrazivši pravno shvaćanje kako je tužitelj na podnošenje ove tužbe bio ovlašten na temelju odredbe čl. 132. st. 2. ZZP/07 i Uredbe Vlade Republike Hrvatske o određivanju osobe ovlaštenih za pokretanje postupka radi zaštite kolektivnih interesa potrošača ("Narodne novine", broj 124/09), a kojom se u čl. 1. određuje da su između ostalih i "potrošač" Hrvatski savez udruge za zaštitu potrošača i Savez udruge za zaštitu potrošača Hrvatske, a radi zaštite kolektivnih interesa potrošača, ovlašteni za

pokretanje postupka pred nadležnim trgovačkim sudom, a koja ovlaštenje da mu nije prestalo stupanjem na snagu odredbe čl. 502.a st. 1. ZPP-a, odnosno posebno ne nakon izmjene odredbe čl. 132. ZZP/07 ("Narodne novine", broj 79/09 – dalje: ZZP/09) čijim stavkom 1. je propisano da postupak iz čl. 131. st. 1. tog Zakona tužbu za zaštitu kolektivnih interesa potrošača mogu pokrenuti ovlaštene osobe koje imaju opravdan interes za kolektivnu zaštitu potrošača kao što su primjerice Udruga za zaštitu potrošača te državna tijela nadležna za zaštitu potrošača, a stavkom 2. propisano da će Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za poslove zaštite potrošača uredbom odrediti osobe ovlaštene za pokretanje postupka za zaštitu kolektivnih interesa potrošača iz čl. 131. st. 1. ZZP pred nadležnim sudom iz čl. 132. tog Zakona, a koje odredbe su stupile na snagu 16. srpnja 2009.

Kako je tužbu kojom je pokrenut ovaj spor tužitelj podnio 4. travnja 2012., sud ocjenjuje da je bio legitimiran na pokretanje ovog postupka.

Neosnovano drugo, peto, šesto i sedmotužene banke i dalje u reviziji prigovaraju legitimaciji tužitelja, a kod činjenice da je tužitelj kao Udruga za zaštitu potrošača upravo Uredbom Vlade Republike Hrvatske, a na temelju ZZP/09 određen kao ovlaštena osoba za pokretanje ovog spora. U tom pravcu već su u prethodnoj odluci Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015., a koja je u odnosu na osnovanost zahtjeva za zaštitu kolektivnih interesa potrošača glede ništetnih i nepoštenih ugovornih odredbi o ugovorenoj promjenjivoj kamatnoj stopi na temelju jednostrane odluke banke postala pravomoćna, ovakvi prigovori tuženih banaka otklonjeni, pa se takva pravna ocjena suda ne bi mogla ponovno dovoditi u pitanje, a vezano za preostali sporni dio zahtjeva tužitelja koji je upravljena na ništetnost ugovornih odredbi o valutnoj klauzuli vezanoj za švicarski franak u ugovorima o kreditu.

Neosnovano tužene banke prigovaraju nepostojanju pravnog interesa tužitelja za vođenje ovog spora, a nakon što je stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ("Narodne novine", broj 102/15) kojim da je omogućeno potrošačima – korisnicima kredita konverzija ugovora o kreditu u kojima je glavnica kredita vezana uz švicarski franak.

Tužba kojom je pokrenut i vodi se ovaj spor je tužba za zaštitu kolektivnih interesa i prava, a po svojoj pravnoj naravi, u dijelu zahtjeva kojim se traži utvrđenje da je konkretnim postupanjem tuženih banaka povrijeđen pravni interes potrošača, je tužba za utvrđenje u smislu odredbe čl. 187. ZPP-a, a prema kojoj odredbi pretpostavke za dopuštenost takve tužbe je postojanje pravnog interesa na strani tužitelja za njezino podnošenje.

Kod činjenice da je tužitelj odlukom Vlade Republike Hrvatske u smislu odredbi ZZP/09 određen osobom ovlaštenom za pokretanje postupka za zaštitu kolektivnih interesa potrošača, a tužitelj pokrenuo ovaj postupak vezano za ništetnost ugovornih odredbi iz ugovora o kreditiranju u kojima je ugovoren švicarski franak kao valuta uz koju je vezana glavnica kredita, a koji ugovori su sklapani u razdoblju 2004.-2008., a za koje ugovorne odredbe tužitelj smatra da su nepoštene te ništetne, onda se nameće zaključak kako je tužitelj imao pravni interes za pokretanje ovog postupka u vrijeme podnošenja tužbe, a koji pravni interes postoji i dalje, unatoč tome da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", broj 102/15) omogućeno korisnicima tih kredita konverzija iznosa kredita vezanih uz švicarski franak vezati uz EUR. To stoga što je tim Zakonom

potrošačima – korisnicima kredita ponuđena mogućnost konverzije kreditnog duga vezanog uz švicarski franak, vezati uz valutu EUR, ali ne kao njihova obveza, što znači da su i dalje u neodređenom broju ostali na snazi ugovori sklopljeni sa valutnim klauzulama u švicarskim francima, a time i dalje pitanje valjanosti takvih ugovornih odredbi ostalo sporno. U takvim okolnostima i dalje postoji pravni interes tužitelja za vođenje ovog postupka.

Nakon što je odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske od 13. prosinca 2016. djelomično ukinuta presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015., u nastavljenom postupku trebalo je odlučiti o preostalom dijelu zahtjeva tužitelja kojim je traženo:

- utvrđenje da su prvo-osmotužene banke povrijedile kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštene ugovorne odredbe kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, a o kojoj odredbi se nije pojedinačno pregovaralo,

- utvrđenje da je osmotužena S. d.d. povrijedila kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditu nepoštenu ugovornu odredbu na način da je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze ugovora o kreditu promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom osmotužene,

- nalaganje osmotuženoj banci da prekine s gore opisanim postupanjem i zabranjeno toj banci takvo ili slično postupanje u budućnosti.

Naime, presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt-249/14-2 od 9. travnja 2015. u dijelu kojim je:

- potvrđena presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. kojom je utvrđeno da su prvo-sedmotužene banke povrijedile kolektivne interese i prava potrošača kao korisnika kredita tako što su u potrošačkim ugovorima o kreditima koristile nepoštene i ništetne ugovorne odredbe kojima je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom banke i naloženo prekinuti s korištenjem takvih odredbi u ugovorima o kreditiranju u buduću, te je zabranjeno takvo i slično postupanje, odnosno

- u dijelu kojim je potvrđena presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. kojom je preinačenjem prvostupanjske presude odbijen zahtjev tužitelja da se prvo-sedmotuženim bankama naloži u potrošačkim ugovorima o kreditiranju prekinuti s korištenjem odredbi kojima je švicarski franak ugovoren kao valuta uz koju je vezana glavnica kredita i zabranjeno takvo ili slično postupanje prvo-sedmotuženim bankama u budućnosti

nije ukinuta odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske od 13. lipnja 2016., što znači da je o tom zahtjevu tužitelja pravomoćno odlučeno u odnosu na prvo-sedmotužene banke, zbog čega se o njemu više ne može odlučivati.

U tom pravcu je ovaj sud u ukidnom rješenju Revt 575/16-5 od 3. listopada 2017. određeno naznačio koje se točke presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. ukidaju u toč. I.1. i 2.

Unatoč tome drugostupanjski sud je u nastavljenom postupku ponovno odlučujući o žalbi tužitelja ponovno odlučivao o dijelu zahtjeva o kojem je već pravomoćno odlučeno odbijanjem zahtjeva za nalaganje prvo-sedmotuženim bankama da prekinu s gore opisanim postupanjem i zabranu takvog ili sličnog postupanja ubuduće, sada međutim prihvaćanjem takvog zahtjeva, a čemu tuženici u svojim odlukama osnovano prigovaraju.

Prema odredbi čl. 354. st. 2. toč. 9. ZPP-a bitna povreda određaba parničnog postupka uvijek postoji ako je odlučeno o zahtjevu o kojem je već prije pravomoćno presuđeno.

Kako je o zahtjevu tužitelja da se naloži prvo-sedmotuženim bankama da prekinu s ugovaranjem u ugovorima o kreditu korištenje valutne klauzule u švicarskim francima i zabrani takvog postupanja u buduće, već pravomoćno presuđeno, to je ponovno odlučujući o tom dijelu zahtjeva tužitelja drugostupanjski sud počinio apsolutno bitnu povredu određaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 9. ZPP-a, zbog čega je u tom dijelu pobijanu presudu u odnosu na prvo-sedmotužene banke trebalo ukinuti, sve na temelju odredbe čl. 394. st. 2. ZPP-a.

Naprotiv o tom zahtjevu tužitelja upravljenom prema osmotuženoj S. d.d. do sada još nije pravomoćno presuđeno (jer je u odnosu na zahtjev upravljenom prema toj tuženoj banci Ustavni sud Republike Hrvatske ukinuo presudu Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2) zbog čega je bilo mjesta odlučivati o istom u pobijanoj presudi, o čemu će u nastavku obrazloženja ove odluke biti riječi.

Osporavajući pravilnost pobijane presude tuženici u svojim revizijama uz ostalo prigovaraju bitnoj povredi određaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a smatrajući da su postupanjem nižestupanjskih sudova onemogućeni u raspravljanju, a to vide u činjenici da je prvostupanjski sud odbio brojne dokazne prijedloge tuženika upravljene na saslušanje predloženih svjedoka kako na okolnosti da su banke u postupku oglašavanja, pregovaranja te sklapanja ugovora o kreditu s potrošačima ove korektno upozoravale na značaj i posljedice ugovaranja kredita uz primjenu valutne klauzule, pa i one u švicarskim francima i sl., a koje dokaze da je prvostupanjski sud neosnovano odbio izvesti, a istovremeno dopustio izvođenje dokaza predloženih po tužitelju, a u čemu revidenti vide pristranost suda u postupanju, a što da je drugostupanjski sud propustio sankcionirati odlučujući o žalbama tuženih banaka, pa da je time drugostupanjski sud počinio istu bitnu povredu određaba parničnog postupka.

Odredbom čl. 354. st. 2. toč. 6. ZPP-a određeno je da bitna povreda određaba parničnog postupka uvijek postoji ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom.

Polazeći od sadržaja i smisla citirane odredbe, a naglasak u kojoj je na nezakonitom postupanju suda u smislu propuštanja dostavljanja obavijesti strankama o radnjama koje će se odvijati pred sudom i time onemogućavanja sudjelovanja stranaka u istima (a u kojem pravcu revidenti u revizijama ne prigovaraju!) ocijeniti je da takva povreda određaba parničnog

postupka u ovom slučaju nije počinjena. Revizijski navodi tuženih banaka kojima pokušavaju obrazložiti postojanje ove bitne povrede odredaba parničnog postupka, sadržajno su prigovori koji upućuju na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a, a na koju bitnu povredu ukazuju sve tužene banke u revizijama.

Prema toj odredbi bitna povreda odredaba parničnog postupka uvijek postoji ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, osobito ako presuda uopće nema razloga ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi nejasni ili proturječni.

U rješenju Revt 575/16-5 od 3. listopada 2017. kojim je ukinuta presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. u dijelu kojim je bilo odlučeno o zahtjevu tužitelja upravljenom na utvrđenje povrede kolektivnih prava i interesa potrošača – korisnika kredita od strane svih tuženih banaka (prvo-osmotužena) time što su banke u potrošačkim ugovorima o kreditima koristile nepoštene ugovorne odredbe u kojima je glavnica kredita vezana uz valutu švicarski franak o čemu se nije pojedinačno pregovaralo, Vrhovni sud Republike Hrvatske je, a polazeći od ukidne odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske od 13. prosinca 2016. određeno ukazao drugostupanjskom sudu na i dalje sporna pitanja, a bez odgovora na koja nije moguće u primjeni odredbi čl. 81. i čl. 84. ZZP/03 odnosno odredbi čl. 96. i čl. 99. ZZP/07 (test poštenosti ugovornih odredbi) i njihovom tumačenju u duhu prava Europske unije, ocijeniti osnovanost ili ne tog zahtjeva tužitelja.

Kako je drugostupanjski sud postupajući po ukidnom rješenju ovog suda, a polazeći od činjeničnih utvrđenja iz prvostupanjske presude te sadržajno postupajući na temelju odredbe čl. 373.a ZPP-a, njihovom preocjenom utvrdio za ovaj spor odlučne činjenice, a glede postupanja prvo-osmotuženih banaka vezano za pregovaranje odnosno sklapanje sa klijentima ugovora o kreditu u kojima je glavnica kredita bila vezana uz valutu švicarski franak, odnosno postupanje osmotužene banke, a vezano za sklapanje tih ugovora o kreditu sa ugovornom odredbom o promjenjivoj kamatnoj stopi u skladu s jednostranom odlukom te banke, i baš:

- da su ugovorne odredbe iz takvih ugovora o kreditu svih tuženih banaka bile nerazumljive za klijente, jer da im nisu na valjan način objašnjene posljedice i doseg takvih ugovornih odredbi po klijente kao potrošače,

- da su tužene banke kao trgovci bile svjesne rizika po korisnike kredita kao potrošače zbog ugovaranja ovih kredita uz primjenu valutne klauzule u švicarskim francima, odnosno osmotužena banka i za ugovaranje promjenjive kamatne stope u skladu s jednostranom odlukom te banke, te

- da su te banke svjesno propustile o tome informirati klijente kao buduće korisnike kredita,

te u tom pravcu dao razloge koji su prihvatljivi i zbog čega se pravilnost pobijane presude može ispitati, onda nema bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. toč. 11. ZPP-a.

Točno je da u postupku pred prvostupanjskim sudom nisu prihvaćeni određeni dokazi predloženi od tuženih banaka, pa ni onaj o saslušanju guvernera Hrvatske narodne banke na okolnosti postojanja naznaka da će zbog nailazeće recesije na globalnom planu izgledno doći do deprecijacije tečaja kune prema švicarskom franku u razdoblju trajanja sklopljenih ugovora o kreditu, te time u takvim okolnostima i nepoštenog postupanja tuženih banaka prema korisnicima kredita. No kako je drugostupanjski sud polazeći od ukupnih rezultata provedenog postupka i u njemu izvedenih dokaza ocijenio izvođenje tih dokaza nepotrebnim, jer je na temelju stanja spisa predmeta ocijenio da su tužene banke imale saznanja o izglednoj budućoj promjeni u tečaju švicarskog franka prema kuni, na štetu potrošača, a unatoč tome ih poticali na sklapanje ugovora o kreditima sa valutnom klauzulom u švicarskim francima, to je i bez izvođenja predloženih dokaza po tuženima, drugostupanjski sud, a primjenom odredbe čl. 8. ZPP-a utvrdio odlučne činjenice, zbog čega nema ni bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 1. u vezi s odredbom čl. 8. i čl. 220. ZPP-a na koju revidenti ukazuju.

U ovom revizijskom stupnju postupka postavilo se pitanje jesu li ugovornim odredbama iz ugovora o kreditima koje su tužene banke sklapale u određeno naznačenom razdoblju s korisnicima kredita potrošačima, a u kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica bio švicarski franak i njima povrijeđen kolektivni interesi i prava potrošača, bile nepoštene i nišetne, sve u smislu odredbe čl. 81., čl. 82. i čl. 90. ZPP/03 tj. odredbe čl. 96. i čl. 97. ZPP, odnosno jesu li ugovorne odredbe kojima je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom trajanja ugovora o kreditu promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom osmotužene banke, a kojima su povrijeđeni kolektivni interesi i prava potrošača, bile nepoštene i nišetne, sve u smislu odredbe čl. 81., čl. 82. i čl. 90. ZPP/03, odnosno čl. 96. i čl. 97. ZPP.

Kako ovaj sud u pravcu osnovanosti dijela zahtjeva tužitelja, a koji se odnosi na nepoštenost i nišetnost ugovornih odredbi iz ugovora o kreditima koje su prvo-osmotužene banke kao trgovci u naznačenim razdobljima sklapale s korisnicima kredita kao potrošačima uz ugovorenu valutu uz koju je vezana glavnica bio švicarski franak, a kojima su povrijeđeni kolektivni interesi i prava potrošača, prihvaća razloge iz drugostupanjske presude, to se, a na temelju odredbe čl. 396.a st. 1. ZPP-a umjesto posebnog obrazloženja stranke upućuju na razloge iz te presude (stranica 47-66 obrazloženja), zbog čega će se na internetskim stranicama Vrhovnog suda Republike Hrvatske objaviti drugostupanjska presuda sve na temelju odredbe čl. 396.a st. 2. ZPP-a.

Pobijanom odlukom drugostupanjski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu u dijelu kojim je u odnosu na osmotuženu S. d.d. utvrđeno da je povrijedila kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita sklapanjem ugovora o kreditima koristeći u njima nepoštene i nišetne ugovorne odredbe ugovaranjem redovne kamatne stope koja je tijekom postojanja obveze iz ugovora o kreditu promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom osmotužene banke i drugim internim aktima te banke, o kojim ugovornim odredbama prije i u vrijeme sklapanja ugovora ta banka nije pojedinačno pregovarala, te utvrdila egzaktnu parametre i metodu izračuna ovih, što je imalo za posljedicu neravnotežu u pravima i obvezama ugovornih stranaka na štetu potrošača, čime da je postupljeno suprotno odredbama čl. 81., čl. 82. i čl. 90. ZPP/03 u razdoblju od 10. rujna 2003. do 6. kolovoza 2007., a od 7. kolovoza 2007. nadalje suprotno odredbi čl. 96. i čl. 97. ZPP/07 i ZOO, te je ujedno naloženo osmotuženoj banci prekinuti s takvim postupanjem te joj je zabranjeno takvo i slično postupanje ubuduće.

Takvu odluku drugostupanjski sud je donio polazeći od pravnog shvaćanja Vrhovnog suda Republike Hrvatske izraženog u ukidnom rješenju Revt 575/16-5 od 3. listopada 2017. utemeljenog na ukidnoj odluci Ustavnog suda Republike Hrvatske od 13. prosinca 2016., a prema kojoj glede neosnovanosti tog dijela zahtjeva tužitelja su presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt-249/14-2 od 9. travnja 2015. i presuda Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. nedovoljno argumentirane, a sve vezano za ocjenu jasnoće i razumljivosti ugovornih odredbi koje se odnose na ugovorenu promjenjivu kamatnu stopu u smislu mogućnosti sagledavanja njihovog učinka na ugovorne obveze od strane potrošača prilikom sklapanja tih ugovora, a time i njihova poštenost.

Drugostupanjski sud je polazeći od odredbe čl. 84. ZZP/03 i čl. 99. ZZP/07, analizirao sadržaj standardnih ugovora o kreditima osmotužene banke, a koje odredbe o ugovornoj kamatnoj stopi sadrže u poglavlju 4. naslova "Kamatna stopa" i poglavlju 9. naslova "Ostala utanačenja". Tako je u poglavlju 4. toč. 1.-3. propisana redovna kamata i način kako se obračunava i mijenja vezano za tečaj LIBOR za švicarski franak, a u slučaju konverzije kredita iz valute švicarski franak u kredit vezan uz valutu EUR i način njezinog obračuna, određena interkalarna kamata te odredbe o dospijeću i obračunu kamate.

U poglavlju 9. toč. 1.-20. propisano je što sve čini bitne sastojke ugovora o kreditu, pri čemu toč. 9. toč. 6. ugovoreno pravo banke tijekom trajanja ugovora o kreditu promijeniti visinu kamatne stope i metodu obračuna kamatne stope i visinu naknade za obavljene usluge i o tome obavijestiti korisnika kredita, dok je toč. 9. toč. 20. određeno da se na ugovorni odnos stranaka primjenjuje Odluka o kamatama i naknadama kreditora i ostali važeći akti kreditora, te odgovarajući propisi važeći u Republici Hrvatskoj, ako se za vrijeme trajanja ugovornog odnosa stranaka izmjene akti banke ili propisi važeći u Republici Hrvatskoj, ugovorne strane se obvezuju postupati po nastalim promjenama.

Na temelju navedenog drugostupanjski sud je ocijenio da je takvim ugovornim odredbama iz standardnih ugovora o kreditu, osmotužena banka mogla promijeniti ugovornu kamatnu stopu u skladu s uvjetima i parametrima naznačenim u toč. 4. ugovora o kreditu, ali i prema svojoj jednostranoj odluci i njezinim internim aktima u slučaju iz toč. 9. toč. 6. i toč. 9. toč. 20. ugovora o kreditu odnosno u slučaju nastupa drugih uvjeta po ocjeni te banke, dakle bez ograničenja ih mogla promijeniti. Stoga, bez obzira što je osmotužena odredila parametre kao što su kamatna stopa vezana uz tromjesečni LIBOR za švicarski franak, maržu za troškove pribavljanja sredstava i kamatnu maržu tužene banke, te metodu izračuna tih parametara (kamata se obračunava u švicarskim francima mjesečno po proporcijalnoj dekurzivnoj metodi) to ne utječe na ocjenu uočljivosti, jasnoće i razumljivosti tih ugovornih odredbi. Naime, odlučne odredbe koje se odnose na ugovorenu mogućnost izmjene ugovornih odredbi o kamatnoj stopi, a propisane su kao bitni sastojci ugovora (toč. 9. toč. 6. i toč. 9. toč. 20.) su potpuno neuočljive.

Iste nisu ni jasne, jer odredba o obračunu kamatne stope propisana toč. 4. skriva pravni sadržaj ugovorne odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi u neuočljivoj toč. 9. toč. 6. i toč. 9. toč. 20. ugovora.

Kako se radilo o ugovornim odredbama sadržanim u standardnim ugovorima sastavljenim unaprijed od osmotužene, drugostupanjski sud ocjenjuje da se o tim ugovornim

odredbama nije pojedinačno pregovaralo u smislu da potrošač prilikom pregovaranja te sklapanja ugovora o kreditu na njih nije mogao utjecati.

Ocijenjujući takve ugovorne odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi i njihovom učinku na prava i obveze ugovornih stranaka, drugostupanjski sud je ocijenio da su takve ugovorne odredbe suprotne načelu savjesnosti i poštenja uzrokovale značajnu neravnotežu u međusobnim pravima i obvezama ugovornih stranaka na štetu potrošača. Stoga je primjenom odredbe čl. 81., čl. 82. i čl. 90. ZZP/03 i čl. 96. i čl. 97. ZZP/07 takve ugovorne odredbe iz ugovora o kreditu osmotužene banke ocijenio nepoštenim i slijedom čega je potvrdio prvostupanjsku presudu u dijelu kojim je u odnosu na osmotuženu banku prihvaćen tužbeni zahtjev glede povrede kolektivnih prava i interesa potrošača te je naloženo toj banci prekinuti s takvim postupanjem i zabranjeno je takvo ili slično postupanje ubuduće.

Osporavajući pravilnost takve pravne ocjene osmotužena S. d.d. prigovara da bi takvo pravno shvaćanje bilo suprotno onom izraženom u presudi Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015.

Nije sporno da je presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015. odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske od 13. prosinca 2016. ukinuta u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu tužitelja vezano za ugovorne odredbe iz ugovora o kreditu osmotužene banke, a odnose se na odredbe o ugovornoj promjenjivoj kamatnoj stopi nalaganjem prekinuti s takvim postupanjem i zabranom takvog i sličnog postupanja. Time je u tom, ukinutom dijelu presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015. izgubila pravni učinak, pa pravno shvaćanje iz njezinog ukinutog dijela više nema značaj pravnog shvaćanja suda.

Kako je pak nakon toga Vrhovni sud Republike Hrvatske rješenjem Revt 575/16-5 od 3. listopada 2017. ukinuo presudu Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. u dijelu kojim je preinačenjem prvostupanjske presude broj P-1401/2012 od 4. srpnja 2013. taj zahtjev tužitelja bio odbijen, to je donošenjem nove, sada pobijane presude drugostupanjski sud ponovno odlučivao o tom zahtjevu tužitelja.

Na temelju analize odredbi standardnih ugovora o kreditu sastavljenih po osmotuženoj banci, a u kojima je uređeno pitanje kamatne stope koja je promjenjiva prema jednostranoj odluci banke, te rezultata u tom pravcu provedenog postupka, pravilna je ocjena iz pobijane presude da glede tih ugovornih odredbi iz takvih ugovora o kreditu sklopljenih između osmotužene banke s potrošačima se nije pojedinačno pregovaralo. Isto tako je pravilna ocjena da sadržaj tih odredbi nije bio lako uočljiv, baš kao što te odredbe nisu ni bile jasne i razumljive, a obzirom na njihovu formulaciju, posebno glede razloga koji omogućavaju banci jednostranu promjenu visine kamatne stope, uz samo obavještanje korisnika kredita o tome. I glede terminologije koja je u tim ugovornim odredbama korištena, ne može se smatrati da je razumljiva prosječnom potrošaču, posebno što prilikom pregovaranja i sklapanja tih ugovora ove ugovorne odredbe nisu bile predmetom pojedinačnog pregovaranja.

Kako su ugovorne kamate po svojoj pravnoj naravi naknada koju se korisnik kredita obvezuje platiti banci za korištenje iznosa novčanih sredstava odobrenih mu na određeno vremensko razdoblje od strane banke uz obvezu vraćanja iskorištenog iznosa novca, u vrijeme i na način kako je to ugovoreno ugovorom o kreditu, onda se nameće zaključak da takva

ugovorna odredba mora biti određena odnosno određiva u smislu čl. 46. st. 2. i čl. 50. ZZO/91, odnosno čl. 269. st. 2. i čl. 272. ZOO/05, a što u ovom slučaju nije ostvareno, jer iz tako formuliranih ugovornih odredbi potrošač nije mogao u vrijeme pregovaranja te sklapanja ugovora o kreditu imati sve relevantne informacije o tome u kojem pravcu odnosno kako će u budućnosti biti njegova ugovorna obveza glede plaćanja ugovornih kamata, a čija sudbina je bila izvan mogućnosti njegovog utjecaja, odnosno pretežitim dijelom ovisila o volji i namjeri osmotužene banke, a koja kao specijalizirana novčarska ustanova je bila dužna omogućiti potrošačima potpunu i razumljivu informaciju o toj ugovornoj odredbi, a kako bi mogli stvoriti pravilnu sliku o svojim budućim obvezama koje prema banci imaju sklapanjem ugovora o kreditu.

Slijedom toga, kako je u tom dijelu prihvatanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na osmotuženu banku pravilno primijenjeno materijalno pravo iz čl. 84. ZZP/03 i čl. 99. ZZP/07, to je u tom dijelu reviziju osmotužene banke trebalo odbiti, sve na temelju odredbe čl. 393. ZPP-a.

Zagreb, 3. rujna 2019.

Predsjednik vijeća:
Aleksandar Peruzović, v.r.